

—≡ Ս Ի Ո Ն ≡—

ԻՐ. ՏԱՐԻ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ

1954

≡ ԱՊՐԻԼ - ՄԱՅԻՍ ≡

ԹԻԻ 4-5

“ԶԷ ԱՍՏ, ԱՅԼ ՅԱՐԵԱԻ”

Քրիստոնէական տօներէն ամենէն մեծն ու փառաւորը ստուգիւ Յարու-
թեան Հրաշափառ տօնն է։ Վասնզի Քրիստոս իր յարութեամբ վերջնականա-
պէս լուծեց մարդկային միտքը դարերով զբաղեցնող և աշխարհի մեծագոյն
հարցը նկատուող մահուան խորհուրդը։ Քրիստոսի մահուամբ, նախամարդուն
մեղքով սկզբնաւորուած մահը կը ջնջուէր ու մահկանացու մարդոց յաւիտենա-
կան կեանք կը պարգեւուէր։

Ոտնալուայի խոնարհութեան օրինակը տալէն ետք իր աշակերտներուն,
Դեթսեմանիի երկունքէն, քահանայապետներուն առջև դատապարտուելէն, նա-
խատուելէն ետք և վերջապէս խաչուելէն և թաղուելէն ետք, պահ մը կար-
ծուած էր թէ այլևս ամէն ինչ խաղառ վերջացած էր։ Առաքեալները և Յի-
սուսի հետեւորդները հոգեկան մեծ բեկումով մը տեսած էին իրենց աննման
ու երկնային Վարդապետին վախճանը։ Բայց մեծագոյն հրաշքը կը կատարուէր
ճիշդ հոն ուր կը կարծուէր թէ ամէն ինչ մի անգամ ընդ միշտ վերջացած էր։

«Զի՞ խնդրէ՞ք զկենդանին ընդ մեռեալս» կ'ըսէր երկնային արարած մը անոնց՝ որոնք եկած էին իրենց Տիրոջ մարմինը օծելու: «Ձե՛ աս, այլ յարեալ»:

Այս աւետիսն էր որ կը հնչէր Առաքելական խումբին մէջ: Շատ կարճ ժամանակի մը ընթացքին տեղի ունեցող զէպքերու արագ յաջորդականութիւնը ժամանակ իսկ չէր տուած անոնց անդրադառնալու Յարութեան հրաշապատու իրողութեան:

Այսուհանդերձ, Չարչարանքէն, Խաչելութենէն ու Թաղումէն ետք ե. ընկած էր Առաքելական խումբին մէջ, եղած էր Էմմաուսի ճամբորդներուն հետ, իր վերքերը շօշափել տուած էր Թովմաս Առաքեալին, և վերջապէս ներկայ եղած էր Վերնատան մէջ: Ուստի իր Յարութիւնը ստուգութիւն մըն էր: Այս մեծ իրողութիւնն էր որ մղիչ ուժը կը հանդիսանար առաջին Քրիստոնեաներուն քարոզելու՝ Տիրոջ Աւետարանը և մարտիրոսանալու անոր հա. մար: Վսեմ և բացարձակ ճշմարտութիւններու ի խնդիր մարդիկ կը հերոսանան ու չեն վարանիր մարտիրոսուել: Գործք Առաքելոցին մէջ կը կարդանք թէ ինչ քաջութեամբ Յիսուսի աշակերտները տաճարի շրջափակին մէջ կը քարոզէին: Վասնզի անոնք տեսած էին Քրիստոսի փրկագործական առաքելութիւնը, ականատես վկանները եղած էին Անոր Յարութեան ու չէին վարաներ այդ մեծ ճշմարտութիւնը իրենց մահով քարոզելու:

«Այլ արդ Քրիստոս յարուցեալ է ի մեռելոց, առաջին պտուղ ննջեցելոց. քանզի մարդով եղև մահ, և մարդով՝ յարութիւն մեռելոց: Եթէ Քրիստոս չիցէ յարուցեալ, ընդունայն եմ հաւատքս ձեռքս»: Կը գրէ Պօղոս Առաքեալ Կորնթա. ցւոց ուղղուած իր առաջին Թուղթին մէջ: Քրիստոնէական հաւատքին հիմնաքարն է Յարութեան իրողութիւնը:

Խաչելութիւնն ու Թաղումը, Աստուածային հանգամանքը նսեմացուցած էին Առաքեալներուն համար, որոնք զվերիոր կը ցրուէին ու հովիւր զարնուած ոչխարներու նման կը փախչէին: Երկու Առաքեալներ երբ Էմմաուս կ'երթային յուսահատ, իրենց ընկերացող իրենց Յարուցեալ Տիրոջ կ'ըսէին թէ «մեք ակն ունէք թէ նա իցէ որ փրկելոցն էր զԻսրայէլ»: Բայց երբ որ Յարութեան իրողութիւնը ստուգութեան մը վերածուեցաւ, երբ զերեզմանին քարը թաւալած տեսան ու պատանքները ծալուած մէկ կողմ դրուած, երբ Անոր ներկայութիւնը իրենց մէջ զղացին այն ատեն տրամուծիւնն ու յուսահատութիւնը ուրախութեան վերածուեցան: Տէրը կենդանի էր և Յարութիւն առած: Այն ատեն միայն աշակերտներուն միտքերը լուսաւորուեցան ու հասկցան թէ ինչ ըսել ուղած էր իրենց Տէրը երբ յայտարարած էր — «Սակաւիկ մի եւս և ոչ տեսանիցէք զիս, և ապա դարձեալ տեսանիցէք»:

*

* *

Յիսուսի Ծնունդը եթէ յայտնութիւնն էր Անոր փրկագործական առաքելութեան, և տնօրինական հրաշագործութիւնները անոր Աստուածութեան, Յարութիւնը սակայն պատկազրումը կ'ընէր բոլոր իր գործունէութեան: Յա-

բուժեան խորհուրդը անցաւորը անանցին, հունաւորը անհունին, և վերջապէս ժամանակաւորը յաւիտենականին կ'առնչէ:

Ժամանակաւոր և յաւիտենական կեանքերուն միջև իբրև անցման կէտ մը կը կենայ մահը. իբրև այս աշխարհի ամենէն զգալի իրողութիւններէն մին. մեծ եղած է մահուան յառաջացուցած ցաւն ու անմխիթարելի տառապանքը մարդկային հոգիին համար: Որովհետև բաժանումը մարդկային մեր փորձառութեան մէջ իսկ, մահուան նախաճաշակը կուտայ: Եւ սակայն ամէն մահ բաժանում մը չէ: Քրիստոսի մահը էական պայման մըն էր Անոր Յարութեան, մշտադոյ ներկայութեան: Քրիստոսի Յարութեամբ մահուան սարսափը մեղմացաւ, չքացաւ տիեզերքին մէջ, վասնզի կեանքէ կեանք անցման շրջան մըն է մահը միայն: Նախաքրիստոնէական շրջանին մահը սարսափազդու էր որովհետև մարդոց համար ժամանակի դադարումն ու միջոցին չքացումը կը նշանակէր, ուստի և անոնց մէջ յայտնուող և անոնցմով պայմանաւոր իրադրոժումներուն ալ դադարումն էր: Եթէ մահուան այս հանգամանքը ճշմարտութիւն մըն է ֆիզիքական աշխարհին համար, ապա ուրեմն, որքա՞ն աւելի սարսափազդու պիտի ըլլար հոգեկան աշխարհին համար: Բայց Յիսուս ըսած էր «Ես իսկ եմ Յարութիւն և կեանք. ամենայն որ կենդանի է և հաւատայ յիս՝ մի մեռցի ի յաւիտեան»:

Մահը հակադրուելով կեանքին, ժխտումն է անոր. աստեանական մեր կեանքին մէջ ամէն օր քիչ մը փորձառութիւնը կ'ունենանք մահուան, որովհետև անիկա զոյ է մեր կեանքին մէջ իբրև անժխտելի իրականութիւն. մեր կեանքին իմաստը կը կայանայ յաւիտենութիւնը ժառանգելու ճիզին և ձգտու-մին մէջ: Եթէ մահը վերջ մը կը դնէ մեր կեանքին ապա ուրեմն կը ժխտէ յաւիտենութեան գոյութիւնը: Այսպիսի ըմբռնում մը մեր կեանքը կ'արժեզրկէ իմնովին ու կ'իմաստազրկէ:

Եթէ մահը իբրև ժամանակի կասումը բացասական հանգամանքով մը կը ներկայանայ մեզի, միւս կողմէ սակայն ունի նաև իր դրական նշանակութիւնը: Անիկա — մահը — որ արդիւնքն է մեղքին ու չարին, իմաստ մը կուտայ կեանքին: Եթէ աստեանական կեանքը անվախճանօրէն ընթանար ոչ ոք պիտի մտածէր մահուան մասին. կեանքը շատ տափակ, սովորական գոյացութեան կերպ մը պիտի ըլլար միայն, առանց վերջնական նպատակի մը: Այդ նպատակը Քրիստոնէութեամբ կը յայտնուի: Մահը ժամանակաւորին դադարումն է և յաւիտենականին սկիզբը, երկու կեանքերը իրար զօդող, առնչող կամուրջ: Աստուածորդին մարդանալով, անցաւ այն բոլոր փուլերէն որոնք հոգեպէս գոյացութեան մը յատուկ են միայն. Քրիստոս մարդանալով իբրև մարդ զործեց այս աշխարհին մէջ. մեռաւ և թաղուեցաւ բայց չպարտուեցաւ մահէն. դիմադրեց մեղքին, չարիքին, մահուամբ մահը կոխեց և իր Յարութեամբ մեզի յաւիտենական կեանք պարգեւեց: Այս հասկացողութեամբ է որ Քրիստոնէական վարդապետութիւնը մահը կ'ընդունի իբրև մեղքի մը ծնունդը և միանգամայն օրհնութիւն մը և դրական արժէք: Քանի որ մահով ձեռք կը բերուի անմահութիւնը — կ'ըսէին Եկեղեցւոյ կանխագոյն շրջանին հայրապետներ — պէտք է աստեանական կեանքը արհամարհել: Որպէսզի կարելի ըլլայ մեզի ալ յաւի-

տենական կեանքին ժառանգորդը ըլլալ, անհրաժեշտ է որ մահուան դռնէն անցնինք մեր օրերու վախճանին:

Վրէժով և նախատինքով լեցուած հրեաներ երբ կը խաչէին Յիսուսը, երբեք չմտածեցին թէ մահուան այդ գործիքն էր որ մահուան դէմ յաղթանակը պիտի տանէր...: Այսպէսով Քրիստոսի մահը լոյսով մը կ'ողողէ Յարութեան խորհուրդը, և Յարութիւնը փոխադարձաբար կը չքացնէ մահուան սարսափը և հասկնալի կ'ընծայէ զայն մարդկային մտքին:

Մեծ ծովերու և ովկէաններու վրայ առանց փոթորիկներու խաղաղութիւնը չի գար կ'ըսեն. առանց Աւագ Ուրբաթի մը և առանց Գողգոթայի՝ Յարութեան փառքը անըմբռնելի է: Անհրաժեշտութիւն մըն էր Խաչին մահը Փրկագործութիւնը կատարելութեան մը հասցնելու համար: Բոլոր անոնք որոնք այլոց փրկութեան ի սպաս կը դնեն իրենց անձն ու կարողութիւնները, պէտք է իրենց անձը ուրանան: Այս իմաստով հոգեկան մեծ քաջութեամբ դիմադրաւեց Յիսուս Գեթսեմանիի գիշերը, Պիղատոսի դատաւարութիւնը, անյողգող դու անայլայլ, Աստուածօրէն կրելով չարչարանքներն ու խաչելութիւնը: Ու երբ վերջին բոպէին կ'աղաղակէր «Հայր թող դոցա» հարկւրապետը տեղի ունեցող անձառելի այս եղելութենէն կը յայտարարէր «Արդարեւ այս մարդը արդար էր»: Երկնքի և երկրի արարիչը Խաչին վրայէն իսկ մարդոց որդիներուն ներում կը շնորհէր, որպէսզի եղեմական պարտէզին կորուստը և անով մահուան սարսափը տեղի տան Յիսուսի արիւնով շահուած Քրիստոնէական անվախճան, իրական արքայութեան:

Ուռքեալները և Յիսուսի հետեւողները երբեք չմոռցան այն սրտառու խօսքերը որոնք արտասանուած էին իր մատնութենէն ու խաչելութենէն քիչ առաջ. — «Ձայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի ուրախութիւնն իմ ի ձեզ իցէ, և ձեր ուրախութիւնն լցեալ եղիցի. դուք տրտմեսլիք, այլ տրտմութիւնն ձեր ուրախութիւն եղիցի»:

Որքան խորունկ իմաստ մը կ'առնեն Տիրոջ այս տրտմութեան՝ ապա ուրախութեան խօսքերը մանաւանդ մեզի համար որ ազգովին անցած ենք վհատեցնող, սրտաբեկիչ փորձանքներէ. քանի՜ անգամ կեցած ենք մե'ր Գողգոթայի բարձունքին, արիւնլուայ, խռշտանդուած, բայց երբեք յուսաբեկ միշտ սեւեռաբիւր նայելով, սպասելով յարութեան հրաշքին, փառքին. ու Քրիստոսի յարուցիչ շունչը կենդանացուցած է մեզ ու Անոր ուրախութիւնը լեցուցած է մեր տրտում հոգիները: Եթէ Քրիստոսի Գերեզմանը փակող վէմը չէ թաւալած, եթէ յարութիւն չէ առած ան մեռելութենէն, յոյսը չունինք հանդերձեալին մէջ միանալու իրեն, հետեաբար, «որպէս խոսոյ են աւուրք մեր», ու ամենէն անիմաստ կեանքը յուսակորոյս ապրիլն է: Բայց յարութեան հրաշալի իրողութիւնը ստուգութիւն էր արդէն մօտ՝ 2000 տարիներ առաջ:

Ուստի՝ Քրիստոսի հրաշափառ յարութեան ուրախութեամբը լեցուած մենք ևս ըսենք Փառք Քրիստոսի ամենազօր յարութեան:

ԽՄԲ.